

शासकीय अधिकारी / कर्मचा-यांना
विधि सहाय्य पुरविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : न्यायप्र-२०१९/प्र.क्र.१०६/१९/प्रशा-५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- ०२ जानेवारी, २०२०

संदर्भ:-

१. विधि व न्याय विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक:-संकीर्ण-२०११/९३३६/ई-शाखा,
दिनांक २०.१२.२०११
२. विधि व न्याय विभाग, शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक :-११९३/संकीर्ण/ई,
दिनांक १८.०७.२०१४

प्रस्तावना:-

मा.उच्च न्यायालय अथवा प्रशासकीय न्यायाधिकरण यामध्ये विविध प्रकरणे दाखल होत असतात. त्यामध्ये काही प्रकरणी विशेषतः अवमान याचिकेमध्ये संबंधित विशिष्ट पदावर काम करणा-या अधिका-याला नावानिशी प्रतिवादी केले जाते. अशावेळी संबंधित अधिका-याच्या बाजूने न्यायालयात अथवा प्रशासकीय न्यायाधिकरणामध्ये बाजू मांडण्याकरीता विधि सहाय्य उपलब्ध होणे आवश्यक असते.

२. यासंदर्भात विधि व न्याय विभागाने दिनांक २०.१२.२०११ रोजी परिपत्रक निर्गमित केले असून, त्यामध्ये दिनांक १८ जुलै, २०१४ रोजी शुध्दीपत्रक निर्गमित केले आहे. त्यानुसार संबंधित अधिकारी / कर्मचारी / निवृत्त अधिकारी / निवृत्त कर्मचारी यांना त्यांनी पार पाडलेल्या शासकीय कामाबद्दल / कार्यालयीन कर्तव्य बजावताना त्यांनी सदभावनेने केलेल्या कार्यालयीन कामासंदर्भात पक्षकार करण्यात आले असेल तर, त्यांना विधि सहाय्य देण्यासंदर्भात संबंधित सरकारी वकीलांमार्फत आवश्यक त्या सूचना देण्याबाबतची तरतूद आहे. सदर तरतूदीच्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

शासन परिपत्रक:-

१. आयुक्त (शिक्षण) यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील शिक्षण संचालक अथवा त्यांच्यापेक्षा कनिष्ठ दर्जाच्या अधिका-यांना त्यांनी पार पाडलेल्या शासकीय कामाबद्दल / कार्यालयीन कर्तव्य बजावताना त्यांनी सदभावनेने केलेल्या कार्यालयीन कामासंदर्भात एखाद्या न्यायालयीन प्रकरणामध्ये नावानिशी अथवा नाव व पदनामासह पक्षकार करण्यात आले असेल, तर त्यांना विधि सहाय्य देण्यासंदर्भात योग्य तो उचित निर्णय घेऊन सरकारी वकील / सहायक सरकारी वकील, शासनाने मान्य केलेल्या सूचीमधील विशेष समुपदेशी किंवा अ-पॅनेल समुपदेशी, किंवा शासनाचे पॅनेल वर नसलेल्या मात्र, सरकारी वकीलांना देय असलेली वकीली शुल्काइतके शुल्क स्वीकारण्यास तयार असलेल्या खाजगी वकीलांच्या सेवा घेण्याबाबत, संबंधित सरकारी वकील / सहायक सरकारी वकील यांना,

न्यायालयासमोर हजर होण्याच्या सूचना देण्यासाठी विलंब होऊ नये, याकरिता विभागाच्या वतीने आयुक्त (शिक्षण) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

२. तथापि, सरकारी वकीलांना देय असलेल्या वकीली शुल्कापेक्षा अधिक शुल्क आकारणा-या खाजगी वकिलांची सेवा अधिगृहीत करावयाची झाल्यास, त्याबाबत पूर्व मान्यता घेण्याचा प्रस्ताव आयुक्त (शिक्षण) यांनी विभागाच्या सचिवांना तात्काळ सादर करावा.

३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२००१०२१५१४३३६६२१ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षाकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने

(सुशील खोडवेकर, भा.प्र.से.)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ३) मा मंत्री, शालेय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
- ४) राज्य, प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र राज्य, प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई
- ५) आयुक्त, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ६) सर्व संचालक, शालेय शिक्षण
- ७) सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक
- ८) सर्व शिक्षणाधिकारी
- ९) अवर सचिव ,विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) शालेय शिक्षण विभागातील सर्व कार्यासने
- ११) निवड नस्ती.